

Grimstaskolans Likabehandlingsplan

**I enlighet med lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande
behandling av barn och elever.**

”Ingen form av diskriminering accepteras av någon, någonstans på skolan.
Alla på skolan arbetar aktivt med att stävja alla former av kränkande
behandling”

Grimstaskolans mål	3
Definitioner	3
Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever	3
Kort beskrivning av lagens innehåll.....	3
Vad är nytt?	4
Praktiska exempel om hur lagen ska tillämpas	4
Förebyggande arbete på Grimstaskolan	6
Skolledning/rektor	6
Klasslärare/handledare	6
Föräldrasamverkan	6
Änglarna.....	7
Rastvakter.....	7
Matsalen	7
Utökad mentorstid samt jämställdhet och genus.....	7
Arbetsätt vid upprättande av likabehandlingsplanen	7
Kartläggning 2011	8
Förebyggande åtgärder mot kränkning	9
Handlingsplan vid kränkande behandling och mobbning mellan barn	11
Handläggning av ärenden angående mobbning inkomna till Trygghetsteamet	11
Arbetsmodell för åtgärder mot kränkande behandling och mobbning mellan barn.....	12
Handlingsplan för kränkande behandling och mobbning av vuxen mot barn	15
Vart ska man vända sig?.....	15
Åtgärdstrappa kränkande behandling och mobbning av vuxen mot barn	15
Tänkbara åtgärder/insatser	15
Övriga instanser för hjälp	16
Vems är ansvaret när ett ärende går till rättegång?	16
Hantering av klagomål, synpunkter och förslag	16
Bilaga 1 - Definitioner.....	18
Bilaga 2 – Anmälan till Trygghetsteamet för vuxna	19
Bilaga 3 – Anmälan till Trygghetsteamet för elever	21

Grimstaskolans mål

Alla skall känna sig välkomna till vår skola, både barn och vuxna. Alla skall trivas och känna sig accepterade oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder eller könsöverskridande identitet.

Definitioner

Se **Bilaga 1**.

Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever

Den 1 april 2006 trädde en ny lag i kraft i Sverige, Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Lagen riktar sig till alla barn och elever i verksamheter som går under skollagen, alltså: förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola, särskola, sameskola, specialskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning (Komvux), vuxenutbildning för utvecklingsstörda (Särvux) och svenskundervisning för invandrare (sfi).

Kort beskrivning av lagens innehåll

Målet med den nya lagen är att främja barns och elevers lika rättigheter. Lagen finns för att motverka diskriminering samt kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagen vilar, sedan 1 januari 2009, på 7 grundstenar, dessa är;

- att ingen ska diskrimineras på grund av sitt **kön**
- att ingen ska diskrimineras på grund av sin **etniska** tillhörighet
- att ingen ska diskrimineras på grund av sin **religion** eller på grund av **annan trosuppfattning**
- att ingen ska diskrimineras på grund av sin **sexuella** läggning eller
- att ingen ska diskrimineras på grund av sitt **funktionshinder**.
- att ingen ska diskrimineras på grund av sin ålder.
- Att ingen ska diskrimineras på grund av sin könsöverskridande identitet.

Förbudet gäller:

- **Direkt diskriminering** – Ingen får missgynna en elev genom att behandla eleven sämre än någon annan elev i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder eller könsöverskridande identitet.

- **Indirekt diskriminering** – Ingen får missgynna en elev genom att tillämpa en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken särskilt missgynnar elever med visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, visst funktionshinder, ålder eller könsöverskridande identitet.
- **Trakasserier** – Ett barn eller elev är utsatt av trakasserier om personalen i verksamheten beter sig på ett kränkande sätt mot henne eller honom. Trakasserier blir det om kränkningarna har samband med de fem diskrimineringsområdena.
- **Instruktioner att diskriminera** – Ledningen för verksamheten får inte ge order eller instruera om att något barn eller elev ska diskrimineras.
- **Annan kränkande behandling** – Ett barn eller elev är utsatt för kränkande behandling när hon eller han blir utsatt för kränkande handlingar från en eller flera personer utan att detta behöver ske upprepade gånger eller under en viss tid. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, text- och bildburna.
- **Repressalier** – Ett barn eller elev får ej straffas för att hon eller han har anmält någon ansvarig person för kränkande behandling. Inte heller får barnet eller eleven bestraffas för att hon eller han har medverkat i en utredning som gäller överträdelser av lagen.

Vad är nytt?

Vad är det som är nytt i och med införandet av ”lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever”?

- **Alla former** av kränkande behandling omfattas av lagen.
- **Annan kränkande behandling** införs som nytt begrepp.
- Ett **Barn- och elevombud** för likabehandling inrättas.
- Bestämmelser om ett aktivt **målinriktat** arbete.
- Krav på en **likabehandlingsplan**.
- Skyldighet att **utreda** kränkningar.
- Lättare att få **skadestånd** för trakasserier och annan kränkande behandling mellan barn och elever. (För att undvika skadeståndsansvar ska huvudmannen kunna visa att alla skäliga åtgärder för att förebygga eller förhindra den kränkande behandlingen och diskrimineringen har vidtagits).
- **Delad bevisbörda**. (Det är alltså huvudmannen för verksamheten som ska visa att diskriminering, annan kränkande behandling eller repressalier inte förekommit.)
- Kravet på att aktivt **främja likabehandling**.

Praktiska exempel om hur lagen ska tillämpas

Vad innebär då den nya lagen rent praktiskt i skolans vardag? Det kan vara svårt att veta vad som uppfattas som kränkande och diskriminerande i vårt möte med barn och elever i vardagen. Här nedan ges exempel på vissa sammanhang där diskriminering eller kränkande behandling skulle kunna förekomma enligt den nya lagen. På vissa punkter ges också exempel på vad som kan uppfattas som diskriminerande och kränkande;

- **I undervisningssituationen, i klassrummet** - Alla elever ska ha likvärdig utbildning, **ej samma** utbildning. När man undervisar måste man ta hänsyn till varje elevs enskilda behov. Exempelvis så är det diskriminering om man ställer samma krav på alla elever istället för att ställa krav utefter varje elevs enskilda behov.

Saker att tänka på i klassrummet;

- Pedagogiken
 - Bemötandet
 - Uppmärksamhet, brist på uppmärksamhet
 - Skrivningar
 - Läxförhör
 - Redovisningar
-
- **Idrotten** – Undervisningen ska utformas utefter var elevs enskilda behov och förutsättningar. Exempelvis är det diskriminering om man utformar samtliga idrottslektioner utifrån endast en viss grupps behov.

 - **På friluftsdagar och utflykter** – Utflykter och friluftsdagar ska planeras så att alla elever kan följa med. Exempelvis så är det diskriminering om hela klassen går till simhallen och en elev ej kan delta på grund av sin religion. I dessa fall måste det finnas ett alternativ för dessa elever. Att tänka på i samband med utflykter och friluftsdagar;
 - Kan alla delta?
 - Kan alla ta med matsäck?

 - **På raster** – Alla elever måste kunna delta i de olika aktiviteterna på rasterna. Personalen i skolan måste sträva efter att ingen elev mobbas eller hamnar utanför.

 - **I matsalen** – Det ska finnas tillgång till mat för alla elever oavsett religion eller trosuppfattning. Personalen i skolan måste också sträva efter att ingen elev mobbas eller hamnar utanför i matsalen.

 - **Föräldrar** – Föräldrar bör få ta del av barnets utveckling i skolan genom återkommande föräldrakontakter, till exempel genom utvecklingssamtal. Exempelvis så är det diskriminering om skolan ej tar in tolk om det behövs vid föräldrakontakter.

Förebyggande arbete på Grimstaskolan

I vår skola är det viktigt hur vi uppträder mot varandra. Ofta är det små saker som gör att trivseln på en skola ökar. Vi hälsar på varandra. Ingen ska behöva känna sig anonym. Alla som finns på Grimstaskolan arbetar för trivsel och mot kränkande behandling i samband med de fem diskrimineringsgrunderna (lag 2006:67) och mobbning. Det går inte att flytta hela det ansvaret till några enstaka personer eller grupper. När det förekommer problem såsom allmän hänsynslöshet, trakasserier, konflikter, slagsmål, hotfulla tillmälen och våld av varierande grad, mellan elever är all personal på skolan ansvarig för att direkt ingripa. Förebyggande arbete sker hela tiden på skolan genom all personal och elevers medverkan.

Skolledning/rektor

Skolledningen är den som initierar och leder arbetet med att bedriva ett aktivt och målinriktat arbete för att förhindra och motverka alla former av kränkande behandling (lag 2006:67) och mobbning. Skolledningen har till uppgift att initiera utvärdering/revidering av handlingsplanen för kränkande behandling och mobbning, en gång per läsår. Det är skolledningens uppgift att se till att handlingsplanen följs av skolans personal och elever. Detta gör skolledningen genom samtal och åtgärder för att motverka alla former av kränkande behandling och mobbning.

Klasslärare/handledare

Klasslärare/handledare har givetvis ett särskilt ansvar när det gäller att arbeta förebyggande med eleverna i sin klass mot alla former av kränkande behandling (lag 2006:67) och mobbning. Dessutom arbetar klasslärare/handledare i sin egen klass ofta både med att utreda och åtgärda den sortens kränkande behandlingar som kan uppkomma i en skola, såsom knuffar, glåpord eller utstötning ur kamratgruppen. Ofta involverar klasslärare/handledare berörda föräldrar i detta arbete. Ingen klasslärare/handledare ska behöva känna att den måste hantera situationer som den inte klarar av. De misstänkta fall av kränkande behandling som klasslärare/handledare känner att den själv inte har förmåga att hantera, eller bör arbeta med, kan anmälas till skolans Trygghetsteam eller till Skolledningen för vidare utredning och åtgärder. Vid misstänkta fall av mobbning **skall alltid** en skriftlig anmälan göras till Trygghetsteamet (se **Bilaga 2**). Klasslärare/handledare eller annan enskild personal skall inte utreda eller åtgärda mobbning.

Föräldrasamverkan

Familjerna till elever på Grimstaskolan får vid varje läsårsstart information om hur skolan arbetar mot mobbning och kränkande behandling (lag 2006:67). Vid ärenden som rör mobbning kontaktas alltid berörda föräldrar. Föräldrarna får då information om situationen, och skolan och hemmet kan komma överens om på vilket sätt föräldrarna kan bidra till att förändring kommer till stånd. Det är mycket betydelsefullt för skolans antimobbningsarbete att föräldrarna hjälper till genom att verka i linje med det arbete som utförs i skolan.

Änglarna

Änglarna är en kamratstödjargrupp med elever som arbetar för att skapa en vänlig stämning på skolan. Änglarna arbetar för att motverka bråk och att upptäcka och slå larm vid mobbning eller skadegörelse. Änglarna handleds varje vecka och fortbildas varje läsår. Änglarna arbetar utifrån en handlingsplan som utvärderas varje termin. Ledare och elever i Änglarna samverkar med skolans trygghetsteam.

Rastvakter

Under rasterna finns det alltid personal som fungerar som rastvakter. Dessa ansvarar särskilt för att barnen ska känna sig trygga under rasten och finns tillhands för dem vid behov.

Matsalen

I matsalen finns det alltid personal som äter tillsammans med barn och elever. Personalen ansvarar för att alla barn och elever ska känna sig trygga i matsalen och inte bli utstötta.

Utökad mentorstid

Alla elever i Grimstaskolan har utökad mentorstid på schemat. På mentorstiden får eleverna bland annat tillfälle att diskutera och träna sig i empati, relationer, värderingar och kamratskap. Där förs även diskussioner kring kön, etnicitet, trosuppfattningar, sexuell läggning och funktionshinder för att motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Jämställdhet och genus

Reell jämställdhet innebär pojkar och flickors möjligheter att i tanke och handling uppfylla sina intressen och ambitioner med skolgången, utan att hindras av stereotypa föreställningar om kön. Vi ska aktivt uppmuntra våra elever att tänka större och annorlunda kring sina intressen och val, än vad som följer av de traditionella könsmodellerna.

Vårt uppdrag som pedagoger är att i vardagen ständigt reflektera över vårt eget förhållningssätt till könsbundna frågor. Det betyder att vi i inlärningsituationer, på raster, i lek etc tänker på hur könsroller påverkar de förutsättningar vi ger pojkar och flickor.

Arbetsätt vid upprättande av likabehandlingsplanen

Grimstaskolan är en F-9skola med ca 500 elever och 90 medarbetare. Upprättandet av den nya likabehandlingsplanen på Grimstaskolan inleddes med ett möte med skolledning och representanter från medarbetarna. Syftet var att lägga upp en strategi för arbetet. En viktig målsättning var att få en bred förankring och delaktighet, både hos elever, föräldrar och medarbetare.

En enkät om nuläget skickades sedan ut till samtliga elever på skolan (årskurs F-9). Klasslärarna hjälpte de yngre eleverna med att förklara frågorna. Elever i högre årskurser besvarade enkäten själva. Föräldrarna fick, via brev, information om gällande lagstiftning och en förklaring av diskrimineringsgrunderna. Svarsfrekvensen låg på ca 93 procent vilket var mycket glädjande.

Svaren på enkäten analyserades sedan och olika ”problemområden” lyftes ut för diskussion i klassråden i samtliga klasser. Problemområdena varierade mellan årskurser och det var därför viktigt att lyfta fram skilda specifika områden för olika årskurser. Klassråden diskuterade och sammanförde klassens åsikter. Klasserna diskuterade också på vilka platser på skolan det var högre risk att utsättas för kränkningar än andra. Klassrådstimmen avslutades med att en representant valdes för att föra klassens talan vid senare samtal.

Dessa senare samtal genomfördes i form av djupintervjuer med elever ifrån årskurser där liknande problemområden lyfts fram; åk F-1, 2-3, 4-5, 6, 7, 8-9. Eleverna presenterade sammanfattningar av vad klasserna kommit fram till och det fanns tid till diskussion, reflektion samt att ställa frågor. Intervjuerna blev mycket viktiga för det fortsatta arbetet med planen.

Biträdande rektor sammanställde vad eleverna hade sagt och gav alla medarbetare i uppdrag att läsa sammanställningen, kommentera och komma med egna förslag till förändringar. Detta gjordes på konferenstid.

All denna information ligger nu till grund för den färdiga planen och hur vi ska hantera de problemområden som kartläggningen visat på. Planen har till sist lämnats ut för synpunkt till elever, medarbetare och föräldrar. Den slutliga versionen av planen bygger även på dessa synpunkter.

Kartläggning 2011

Kartläggningen visade på följande övergripande problemområden:

Åk F-5:

- Alla kände inte till hur vi arbetar med antimobbningsfrågor på skolan.
- Alla kände sig inte lika behandlade oavsett invandrarbakgrund.
- Alla vuxna ingrep inte direkt när någon blev illa behandlad.

Åk 6-9:

- Alla kände inte att det fanns vuxna att tala med när man behövde
- Alla vuxna ingrep inte direkt när någon blev illa behandlad.
- Alla kände sig inte lika behandlade oavsett invandrarbakgrund
- Alla kände sig inte lika behandlade oavsett sexuell läggning.

Vid kartläggningen gjordes också en riskanalys som visade på vilka fysiska platser man riskerade att utsättas för kränkningar på:

F-5:

högstadieshuset, vid kullen, omklädningsrummen ,korridoren vid träslöjden, fritids, skolgården.

6-9:

Korridorer hos sjuor och åttor, utanför cafeet, i klassrum utan lärare närvarande, omklädningsrum, vid ängen.

Förebyggande åtgärder mot kränkning

Kartläggning bland elever och medarbetare har lett fram till följande beskrivning av de förebyggande åtgärder vi vidtar, läsåret 2011/12, för att aktivt motverka kränkningar.

- Relationstiden läggs som ett uppdrag för alla som arbetar på skolan. Den kan variera i tid men bör vara minst 20 min/vecka. Tiden ska användas till att bygga relationer med eleverna i korridorer/skolgård etc. Extra vuxentäthet på de platser och under de tider där kränkningar kan förväntas uppkomma.
- Trygghetsteamets organisation innefattar nu ett akutteam. Det förebyggande arbetet revideras i augusti för att hitta en modell alla kan ställa sig bakom. Detta efter att viss kritik framkommit mot systemet med Änglar. Akutteamet består av ett mindre antal medarbetare som får nedsättning i tjänst för detta arbete.
- Mentor/klasslärare ansvarar för att alla elever har kännedom om trygghetsteamets arbete samt det förebyggande arbetet, inför varje termin.
- Trygghetsteamet presenterar sig i klasserna varje läsår.
- Presentationsfilm i photostory revideras och läggs ut på hemsidan på flera olika språk.
- Likabehandlingsplanen finns tillgänglig på skolans hemsida.
- Elever, föräldrar och medarbetare informeras om Grimstaskolans trivselregler inför varje läsår. Föräldrarna skriver på att de sett reglerna och godkänt dem. Trivselreglerna uppdateras varje år och förankras hos elever, föräldrar, medarbetare.
- Individuella upprop med fokus på trygghet och kunskap införs från och med augusti 2011 i åk 6-9.
- Elevråd, klassråd, APT har alltid psykosocial arbetsmiljö som en punkt på dagordningen. Biträdande rektorer är ansvariga för att likabehandlingsfrågorna får ta plats på möten i respektive enhet.
- Mentor/klasslärare ansvarar för att information om Änglarna och deras uppgifter ges samtliga elever varje termin. Tid bokas med representanter från Änglarna som kommer ut i klass och berättar. Änglarna ges tid att genomföra sina uppgifter i klasserna. (med reservation för ev ny organisation kring det förebyggande arbetet)
- Elevrådet utvärderar situationen i omklädningsrummen och för dialog med idrottslärarna samt skolledningen kring förbättringar.
- Samtliga medarbetare bär gul rastvaktsväst under vakter.
- Samtliga lärare har sina mobiltelefoner påslagna under dagen.
- Mentor/klarråd/ klassråd används till diskussioner kring alla människors lika värde oavsett invandrarbakgrund och sexuell läggning.

- Ingen av våra pedagoger lämnar eleverna ensamma i klassrum/på fritids om inte synnerliga skäl finns. Vissa pedagogiska situationer kan ju dock kräva arbete utan vuxen ledning.
- Ett samarbete med arbetsförmedlingen (klassmorfar) fortsätter med syfte att ytterligare stärka vuxentätheten och öka tryggheten för eleverna.
- Rastvakter i ett F-9perspektiv. Rastvakterna bevakar särskilt de platser eleverna lyft fram som otrygga. Rastvakterna rör sig och sprider ut sig. Rastvakter i entren till matsalen (7-9). Rastvakter även i korridorer.
- Vuxna och elever på skolan reagerar och säger till när någon använder könsord etc. Vi är överens om att det är jätteviktigt att markera så att orden inte blir "accepterade".

Handlingsplan vid kränkande behandling och mobbning mellan barn

Grimstaskolan har ett Trygghetsteam som arbetar med att utreda och behandla misstänkt kränkande behandling och mobbning som utförts av elever mot elever. Trygghetsteamet sammanträder regelbundet och de som ingår i teamet har tid för detta i tjänsten.

Samtliga inom skolan är medvetna om att Trygghetsteamet finns och hur det arbetar. Den skolpersonal som får kännedom om misstänkt kränkande behandling eller mobbning skriver ner all information den fått om händelserna på dokumentet ”Anmälan till Trygghetsteamet för vuxna” (se **Bilaga 2**). Denna anmälan lämnas i skolkuratorns postfack. Skolkuratoren delar snarast ut ärendet till två handläggare från Trygghetsteamet.

Elever kan anonymt anmäla ärenden till Trygghetsteamet. Detta gör de genom att skriva ner all information de har om den misstänkt kränkande behandlingen eller mobbningen på en lapp och lägga den i ”Blå lådan” i biblioteket. Om eleven vill kan den som stöd använda dokumentet ”Anmälan till Trygghetsteamet för elever” som finns i biblioteket (se **Bilaga 3**). Lådan är låst med en nyckel som skolkuratoren har. Den töms en gång i veckan av skolkuratoren som också ansvarar för att dela ut ärendet till två handläggare. Anmälningarna handläggs av Trygghetsteamets personal på samma sätt som övriga ärenden.

Handläggning av ärenden angående mobbning inkomna till Trygghetsteamet

1. En elev aktualiseras för första gången i Trygghetsteamet

Då två handläggare från Trygghetsteamet har blivit tilldelade ett ärende tar de sig an detta och arbetar enligt den arbetsmetod som presenteras i nästa stycke. Metoden kan varieras för att passa det aktuella ärendet. Trygghetsteamet har en dokumentationsblankett som de två handläggarna använder. På denna skall handläggarna dokumentera sina insatser i ärendet. Blanketten finns att hämta i kopieringsrummet i pärmen ”blanketter”, samt på nätverksenhet (G:) → ”Grimstaskolan” → ”Trygghetsteamet”. När handläggarna anser sig ha arbetat färdigt med ärendet redogör de kort för sina insatser på nästa möte som trygghetsteamet har. Även uppföljningssamtalen ska då vara gjorda. Trygghetsteamet, och ytterst skolkurator, beslutar om ärendet kan avslutas eller om det behöver lämnas vidare till skolans elevhälsoteam för ytterligare insatser. Handläggarna lämnar ifylld dokumentationsblankett samt anmälan till skolkurator för förvaring.

2. En elev aktualiseras för andra gången i Trygghetsteamet

Om en elev, förövare eller utsatt, aktualiseras för andra gången till Trygghetsteamet kallar handläggarna i trygghetsteamet till ett möte mellan föräldrar, klasslärare/handledare och handläggarna. Vid behov medverkar även skolkurator. Syftet med mötet är att närvarande ska komma överens om hur skolan och familjen ska arbeta runt eleven för att problemen ska upphöra. Föräldrarna ska vid mötet få information om Familj- och Rådgivningssektionen i Hässelby-Vällingby och hur de kan ge familjen stöd och hjälp. Föräldrarna ska även informeras om att i fall deras barn aktualiseras i Trygghetsteamet ytterligare en gång kommer ärendet lämnas vidare till skolans elevhälsoteam.

3. En elev aktualiseras för tredje gången i Trygghetsteamet

Om en elev, förövare eller utsatt, aktualiseras för tredje gången i Trygghetsteamet överlämnas ärendet direkt till skolans elevhälsoteam. Skolkurator ansvarar för att ärendet tas upp på elevhälsokonferensen. Vid behov medföljer de handläggare från Trygghetsteamet som tidigare har arbetat med barnets ärende på elevhälsokonferensen. Vid behov kan Trygghetsteamet utföra ett trygghetsärende parallellt med att arbete förs i elevhälsoteamet.

Arbetsmodell för åtgärder mot kränkande behandling och mobbning mellan barn

Trygghetsteamets handläggare arbetar efter följande arbetsmodell. Observera att samtalen som ingår i modellen aldrig får föras inför klassen. De ska alltid föras enskilt, och aldrig i grupp. Modellen gäller för arbete både mot mobbning och kränkande behandling (lag 2006:67).

1. Ta reda på fakta

Börja med att ta reda på vad som hänt. Vilka står för den kränkande behandlingen? Hur länge har det pågått? Var äger den kränkande behandlingen rum? Det är viktigt med konkreta detaljer. Sådana uppgifter kan oftast fås från vårdnadshavare, men prata också med den kränkte eller anmälaren. Det är viktigt att säga till de man frågar om fakta att de inte själva får agera, utan att Trygghetsteamet sköter allt som rör ärendet.

2. Återkoppla till anmälade elev

Vid de tillfällen elever har anmält ärenden till Trygghetsteamet är det viktigt att eleven blir underrättad att Trygghetsteamet har tagit emot ärendet och arbetar med det. I de fall eleverna har valt att göra anonyma anmälningar kan återkoppling givetvis ej ske.

3. Enskilt samtal med den som har blivit utsatt

Visa att skolan kommer att ta itu med den kränkande behandlingen. Det är viktigt att den som blivit utsatt kan lita på att det verkligen händer något. Den utsatte är ofta rädd för att berätta eftersom risken finns att den kränkande behandlingen ökar av det. Redogör därför för hur du ska gå tillväga (exempelvis att du inte ska gå in i klassen och peka ut de inblandade).

4. Enskilda samtal med förövarna

Detta första samtal måste ske utan att de som utfört den kränkande handlingen har fått kännedom om vad som är på gång. För att samtalet ska bli så effektivt som möjligt är det viktigt att inte förbereda de som utfört den kränkande handlingen så att de hinner bygga upp en strategi och ett försvar. Den person som ska tala med ledaren för de barn som utfört den kränkande handlingen hämtar honom/henne till ett rum där de kan sitta ostört. Se till att ni får vara ifred.

a. Tala om vad du vet

Du ska klart och tydligt lägga fakta på bordet så att den som utfört den kränkande handlingen förstår att skolan har god kännedom om ärendet och elevens inblandning. Tala om vad du vet. *Jag vet att du har gjort det och det mot NN (namnge offret).* Ofta får man här en reaktion från den som utfört handlingarna: *Det är ju inte bara jag ju.* Du kan då svara: *Nej, det vet jag också, men nu är det bara dig jag pratar med. Jag ska prata med de andra också.*

b. Tala om vad du och vi på Grimstaskolan anser om kränkande behandling

Att markera sitt eget ställningstagande är viktigt. Skolan accepterar inte på några villkor någon form av kränkande behandling. Detta görs utan att moralisera. Säg inte: *Det förstår du väl hur det känns. Varför gör du så här?* Detta vet den som utfört kränkande behandling oftast inte.

c. Tala om vad skolan tänker göra

Säg till den som utfört den kränkande handlingen att skolan nu tänker se till att den kränkande behandlingen tar slut: *Du kan lita på att vi kommer att göra allt för att xxx (var specifik) ska upphöra.* Det är en fördel att säga vi istället får att säga jag för att visa att detta är skolans angelägenhet. Var tydlig med att vi kommer att följa upp ärendet och ha ögonen på de som utsatt någon.

d. Fråga den som utfört handlingarna vad han eller hon skulle kunna göra

Fråga därefter: *Vad kan du göra för att den kränkande behandlingen ska upphöra?* Den som utfört den kränkande handlingen får nu möjlighet att ta personligt ansvar för sitt handlande och se sin egen del i det som händer utan att ha möjlighet att skylla från sig.

Den som utfört den kränkande handlingen kan i detta läge uppleva en lättnad över att ha blivit avslöjad och därmed slippa fortsätta den kränkande behandlingen. Den får också chans att ge förslag på vad hon eller han tänker göra för att sluta med den kränkande behandlingen. Dessa förslag, som alltid brukar komma, antecknar läraren för att kunna följa upp att förslagen efterlevs. Om den som utfört den kränkande handlingen inte vet vad som ska göras, så vänta. Efter ett tag brukar komma han/hon med förslag. Om det ändå dröjer, fråga om den som utfört den kränkande handlingen kan göra något åt det som hon eller han gjort mot den kränkte.

Om du tycker det förslag som kommer är lite löjligt eller väl enkelt; säg inte det. Den som utfört den kränkande handlingen kanske säger: *OK då ska jag sluta slänga ner hans eller hennes jacka på golvet.* Ta då detta förslag på allvar och säg: *Bra, klarar du det då?* (Det gör man). Samtalet avslutas med att boka ett uppföljningsmöte att se om förslagen på åtgärder genomförts.

e. Samtal med medlöparna

Skicka efter medlöparna och ha exakt samma samtal med dem en och en. Dessa samtal måste göras direkt efter samtalet med ledaren. Om det skulle bli en rast emellan, ta ingen hänsyn till det utan prata med dem direkt. Undvik alltså att de barn som har utfört den kränkande handlingen pratas vid före samtalet. Läraren som finns i klassrummet får se till att detta sker.

5. Hemmen kontaktas

När det ej är fråga om mobbning utan enstaka fall av kränkande behandling kontaktas ej föräldrarna i ett första skede, dock genomförs arbetsmodellens övriga punkter som det beskrivits under rubriken ”Arbetsmodell för åtgärder mot kränkande behandling och mobbning mellan barn”.

Om däremot kränkningen fortsätter eller upprepas räknas detta som mobbning och då kontaktas självklart alla inblandade föräldrar. Samtal med föräldrarna är viktiga för att

kunna ge stöd och hjälp samt för att kontrollera att det skett en förbättring i mobbingssituationen. Samtalet med hemmet sker lämpligen efter det första samtalet.

För att inte föräldrarna till den som utfört den kränkande handlingen ska hamna i försvarsställning och säga: *nä, nä, inte mitt barn inte*, är det viktigt att lägga fram informationen på ett tydligt men icke-anklagande sätt: *ditt barn har utsatt ett annat barn på skolan för xxx. Vi har pratat med henne/honom som förstod allvaret i situationen, och vi har tillsammans gjort upp en strategi för hur vi ska få detta att upphöra.*

Uppmana föräldrarna att följa upp det hela i hemmet och diskutera på vilket sätt de kan verka för att få en förändring till stånd. Det gäller för föräldrar både till de utsatta barnen och de som utsätter andra.

6. Kontinuerlig uppföljning

Att ha uppföljningssamtal den närmsta tiden gör att de som utfört den kränkande handlingen förstår att skolan håller ögonen på dem. Vid varje nytt samtal kontrollerar man att löftena hållits och hör om de som utfört den kränkande handlingen har fler förslag till åtgärder. Det kan också komma förslag på vad man kan bidra med så att den utsatte ska komma in i gemenskapen.

Samtalet ska följas upp så många gånger som handläggarna bedöms nödvändigt, men minst en gång ca två veckor efter första samtalet. Föräldrarna ska hållas informerade även när den kränkande behandlingen upphört. Frågan om vem som ska kontakta vårdnadshavarna ska hanteras flexibelt. Det bör dock alltid vara en person från skolan som har haft kontakt med eleven, exempelvis klassföreståndare eller någon från Trygghetsteamet.

7. Stöd för den som utsatts för kränkande behandling

Klasslärare/handledares arbete i klassen är betydelsefullt för den utsatte. Läraren kan i det dagliga arbetet stärka eleven, både som person och dennes position i klassen. Eleven kan vid behov även erbjudas stödsamtal hos skolans kurator.

8. Stöd för den som utfört den kränkande handlingen

Även den som utfört den kränkande handlingen behöver stöd för att kunna komma ur sin roll som ledare eller medlöpare, och lärarens arbete är också här betydelsefullt. Även dessa barn kan erbjudas stöd hos skolkuratorn.

Observera att i följande tre situationer arbetar inte Trygghetsteamet:

Misshandel eller kränkande behandling/mobbning av allvarlig karaktär

Trygghetsteamet arbetar inte med fall av kränkande behandling eller mobbning som kan beskrivas som mycket allvarliga. Vid våld eller hot om våld av allvarlig karaktär ska polisen utreda. Då personal får kännedom om ett allvarligt fall av kränkande behandling eller mobbning i skolan skall denna omedelbart underrätta skolledningen. Skolledningen ansvarar för eventuell polisanmälan samt kontakt med vårdnadshavare. Skolledningen vidtar dessutom åtgärder som krävs för att förhindra att trakasserier eller annan kränkande behandling fortsätter.

Kränkningen/mobbningen har utförts av vuxen mot barn

Trygghetsteamet arbetar inte med fall där elever eller föräldrar upplever att en elev har utsatts för kränkande behandling eller mobbning av en vuxen på skolan. För handlingsplan kring dessa fall se under rubriken ”Handlingsplan för kränkande behandling och mobbning av vuxen mot barn”.

Kränkningen/mobbningen har skett på vägen till och från skolan utanför skoltid

Trygghetsteamet arbetar ej med diskriminering/kränkningar som skett på väg till och från skolan. Trygghetsteamet arbetar endast med de händelser som ägt rum på skolans område och under skoltid. Självklart arbetar Trygghetsteamet även med ärenden som skett på utflykter och dylik utanför skolan. Om något skulle ske utanför skolan och föräldrar/elever anser att detta är skolans ansvar så ska skolledningen kontaktas. Skolledningen gör då en bedömning om ärendet är skolans ansvar eller ej.

Handlingsplan för kränkande behandling och mobbning av vuxen mot barn

I den nya lagen läggs stor vikt vid att barn och elever ej ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling av personal. Skolledningen ansvarar för att diskriminering/kränkningar som sker av vuxen mot barn ska förhindras. Om detta ändå sker ska skolledningen vidta lämpliga åtgärder.

Vart ska man vända sig?

Om man får vetskap om att ett barn eller elev är utsatt för mobbning eller annan kränkande behandling enligt ”Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever” av skolpersonal så ska skolledningen kontaktas omedelbart. Skolledningen vidtar då nödvändiga åtgärder enligt åtgärdstrappan nedan.

Åtgärdstrappa kränkande behandling och mobbning av vuxen mot barn

1. För skolpersonal utsätter ett barn eller elev för mobbning/kränkande behandling ska en allsidig utredning göras av vad som inträffat och där både den utsatte och den/de som utövat kränkningen omfattas. Rektor ansvarar för att utredning görs.
2. Samtliga kontakter och insatser dokumenteras löpande.
3. Vid svåra personskador och tillbud som inneburit allvarlig fara för liv och hälsa underrättas omedelbart arbetsmiljöverket, arbetsmiljöinspektionen, (då elever jämställs i de flesta delar av lagen med arbetstagare) samt övriga eventuella skolledare/skolchefer. Rektor ansvarar för att anmälan görs.
4. Misstanke om brott polisanmäls.
5. Rektor planerar åtgärder/insatser i samråd med berörd personal.
6. Samtliga åtgärder/insatser ska dokumenteras och följas upp av rektor.

Tänkbara åtgärder/insatser

Åtgärder vid kränkande behandling och mobbning av vuxen mot barn

1. Rektor har utredande samtal **med skolpersonal som utsatt ett barn eller elev** för mobbning/kränkande behandling.
2. Rektor underrättar eventuellt **arbetsmiljöverket, arbetsmiljöinspektionen, polisen samt övriga eventuella skolledare/skolchefer**, om detta anses nödvändigt.
3. Rektor har tillrättavisande samtal med **skolpersonal som utsatt ett barn eller elev** för mobbning/kränkande behandling.
4. Rektor har uppföljande samtal **med skolpersonal som utsatt ett barn eller elev** för mobbning/kränkande behandling.

Övriga instanser för hjälp

Om ett barn eller elev utsatts för diskriminering eller annan kränkande behandling enligt ovan nämnda lag (2006:67) och barnet/eleven eller dennes föräldrar inte anser att skolledningen har gjort tillräckligt för att avhjälpa problemet så kan man idag, i och med den nya lagen (2006:67), vända sig till instanser utanför skolan.

- Statens skolverk (Barn- och elevombudet för likabehandling)
- Jämställdhetsombudsmannen
- Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
- Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning
- Handikappombudsmannen

Myndigheterna har rätt att föra talan i mål om skadestånd enligt denna lag.

Vems är ansvaret när ett ärende går till rättegång?

Det juridiska ansvaret har huvudmannen:

- Kommunen
- Enskild huvudman
- Landstinget
- Staten

Ansvaret att agera omfattar:

- Rektor och skolledare
- All personal, t.ex. barnskötare, lärare, bespisningspersonal, lokalvårdare, skolhälsovården.

Hantering av klagomål, synpunkter och förslag

Om skolan inte lyckas leva upp till ovannämnda åtaganden kommer vi se över våra rutiner för att rätta till det som är fel. Alla former av klagomål och synpunkter tas upp med berörd personal för åtgärd.

Följande personer kan du kontakta angående vår skolas verksamhet uppdelade i nivåer nerifrån och uppåt:

- Nivå 1: Berörd lärare/förskollärare, skolbarnomsorgsanställd
- Nivå 2: Elevens mentor/klasslärare
- Nivå 3: Biträdande rektor
- Nivå 4: Rektor
- Nivå 5: Rektor
- Nivå 6: Biträdande grundskolechef
- Nivå 7: Grundskolechef

Definitioner

Mobbning – när en person, upprepade gånger och under en viss tid, blir utsatt för kränkande behandling från en eller flera personer.

Trakasserier som omfattas av lagen (2006:67) – ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, och som;

1. har samband med
 - etnisk tillhörighet, ålder, könsöverskridande identitet
 - religion eller annan trosuppfattning
 - sexuell läggning
 - funktionshinder (Diagnoser som ADHD, MBD och Asperger m.m. räknas in under denna benämning)
 - kön (trakasserier på grund av kön), eller
2. är av sexuell natur (sexuella trakasserier),

Annan kränkande behandling – ett uppträdande som annars kränker ett barns eller en elevs värdighet. Hit räknas både psykiska och fysiska handlingar mot en person, som uppfattas som nedvärderande för den det berör. Detta innefattar kränkningar som utförs verbalt, vid fysisk kontakt, eller indirekt genom utfrysning och isolering. Den kan yttra sig i sänkningar, glåpord, social utstötning, sexuella trakasserier, genom att skada någons personliga egendom, eller andra exempel på ovänligt bemötande.

Etnisk tillhörighet – att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg.

Sexuell läggning – homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Funktionshinder – varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

ANMÄLAN TILL TRYGGHETSTEAMET för vuxna

Dagens datum: _____

Anmälarens namn: _____

Namn på den som **upplever sig mobbad**:

Klass: _____ Lärare: _____

Eventuella telefonnummer till den utsatta elevens vårdnadshavare:

Mammas namn: _____ Telefon: _____

Pappas namn: _____ Telefon: _____

Namn och klass på eleven som **har mobbat andra elever** (om det är flera elever så var vänlig och skriv på baksidan av anmälan):

Klass: _____ Lärare: _____

Eventuella telefonnummer elevens vårdnadshavare:

Mammas namn: _____ Telefon: _____

Pappas namn: _____ Telefon: _____

Hur länge har mobbningen pågått?

Hur ofta? (Tex. en gång /dag/vecka/månad)

Var har mobbningen pågått?

Hur har mobbningen **utförts**?

Övrig information

Denna del fylls i av Trygghetsteamet

- Allvarsärende
- Mobbningsärende

Tack för att du hjälper till att stoppa mobbning!

Bilaga 3

ANMÄLAN TILL TRYGGHETSTEAMET för elever

Dagens datum: _____

Namn på den som **upplever sig mobbad**:

Klass: _____ Lärare: _____

Namn och klass på eleven som **har mobbat andra elever** (om det är flera elever så var vänlig och skriv på baksidan av anmälan):

Klass: _____ Lärare: _____

Hur länge har mobbningen pågått?

Hur ofta? (Tex. en gång /dag/vecka/månad)

Var har mobbningen pågått?

Hur har mobbningen **utförts**?

Övrig information

Denna del fylls i av Trygghetsteamet

- Allvarsärende
- Mobbningsärende

Tack för att du hjälper till att stoppa mobbning!

